



Torre de la Manresana

Els Prats de Rei

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	La Manresana
Emplaçament	En un petit turonet dins un entorn de camps de conreu de cereals, clapes de bosc i cursos d'aigua.
Alçada:	665

Coordenades:

Latitud:	41.69671
Longitud:	1.55204
UTM Est (X):	379514
UTM Nord (Y):	4617116

Classificació

Número de fitxa	08170 - 44
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XII
Any	1012
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN (Llei 16/1985 LPHE; 1313-MH); Llei 9/1993 LPCC
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari	Sí, IPA-1480
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública

Titular: Ajuntament dels Prats de Rei. Plaça Major, 1 (08281 Els Prats de Rei)

Fitxes associades:

Habitacle i tomba de la Manresana

La Manresana

Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell

Data de registre de la fitxa: dv., 23/09/2016 - 02:00

Descripció

Un kilòmetre al sud-sudest de la vila dels Prats de Rei, en un punt a uns 660 msnm on el terreny es comença a elevar cap al costat sud i cap a l'est, i on s'emplaça un petit grup de cases, s'alcen les restes d'un castell altmedieval que conserva íntegrament la seva torre mestra, una estança i altres restes estructurals arrasades. La torre és una estructura cilíndrica de 7'30 m de diàmetre i 21 metres d'alçada, des del capdamunt de la qual es té un control estratègic de l'entorn. El seu parament és a base de filades horitzontals de carreus mitjans molt ben treballats i units amb morter de calç, segons una tècnica típica de les obres del romànic català. Així doncs, la torre actualment conservada correspondria a la primera meitat del segle XII (amb alguna petita reforma), tot i que els orígens del castell siguin anteriors. A uns 11 metres d'alçada de l'estructura s'obre una porta orientada a migdia, rematada amb un arc de mig punt adovellat, i a la qual s'hi accedia mitjançant una escala de fusta provisional que era enretirada en cas de perill o atac. Actualment s'hi accedeix per una escala de cargol metàl·lica. A partir dels gruixos de la paret, que internament es va reduït a mesura que es guanya alçada (es passa de 2'15 m a 1'60 m), s'ha calculat que la torre tindria tres pisos: el primer i el segon, amb sostres o trespols de bigues i llates de fusta, i el tercer cobert amb una cúpula de pedra, conservada, acabada amb un terrat amb ampit que corona la torre. Al terrat s'hi accedeix mitjançant una petita obertura feta en un costat de la cúpula. La desapareguda separació de fusta entre el primer i el segon pis és actualment un paviment de forjat., mentre que entre el segon i el tercer pis no s'ha restituït cap tipus de separació. Just al costat oest de la torre s'alça una estructura de planta rectangular d'uns 13 x 9 metres coberta per una volta feta de pedra a plec de llibre. Pels voltants s'escampen altres restes molt arrasades de murs i d'una muralla que es consideren coetànies a la torre en base a les seves característiques constructives.

Observacions:

El monument també es coneix com a Castell de la Manresana o, senzillament, La Manresana

Història

Al segle X, els territoris de la Segarra i l'Anoia van passar a formar part del comtat d'Osona (posteriorment, comtat de Manresa) i de la seva xarxa de fortaleses i punts de guàrdia de frontera amb el món musulmà. Les torres erigides en aquests moments aquesta zona territorial corresponent a l'antic comtat d'Osona eren anomenades 'manresanes'. Molt probablement doncs el castell de la Manresana ja existia en aquests moments, tot i que no és fins l'any 1012 que es documenta explícitament per primer cop en una venda d'unes terres al costat de la torre de la Manresana que un tal Oliva fa a un tal Gualafred. En aquesta primera menció apareix amb el nom de la Manresana per referir-se només a una torre, i el 1034 apareix com a Castell de la Manresana, però més endavant fou conegut també com Castell dels Prats o Castell dels Prats de la Manresana. Molt probablement l'antiga vila de Prats (documentada des de l'any 945) estava dins la jurisdicció d'aquest castell. En un inici la família Balsareny posseïa el domini del castell de la Manresana, que havia aconseguit mitjançant la aprisio. Tal domini es documenta, com a mínim, a partir de l'any 1045,

en el testament de Bernat Guifred de Balsareny. Pel segle posterior no s'han conservat notícies, però es considera possible que el castell fos adquirit pel comte de Barcelona, ja que l'any 1276 el Rei Pere el Gran va reclamar a Galceràn de Pinós la potestat de varis castells, entre els el de la manresana; i l'any 1313 Sàuria o Saura de Pinós reclamà al rei Jaume II per a Pere Galceràn de Pinós, de qui és tutor, la potestat d'altres diversos castells, entre els quals el de la Manresana. El 1340 es documenta a Pere Galceràn de Pinós nomenant un procurador per cobrar i vendre els rèdits del castell de la Manresana, entre d'altres. El 1351 una tal Gueraua, vídua d'Eiximèn de Peguera presta homenatge a Galceràn de Pinós per la castlania del castell de la Manresana i la vila de Prats. No es tenen més notícies de l'Edat Mitjana, però es considera probable que el rei recuperés el domini del castell, el qual l'any 1462, durant la guerra del rei Joan II, es trobava en molt bon estat. El 1390 el rei Joan vengué per 5.000 florins d'or certes jurisdiccions (entre elles la del castell de la Manresana) a Galceran de Caldes per un curt període de temps, ja que a finals d'aquell mateix any els habitants dels respectius llocs pagaren al rei per tal de recuperar la seva independència respecte a Galceran. Ja en època moderna, fou una important base militar durant la coneguda com Batalla dels Prats de Rei (any 1711), dins el conflicte de la Guerra de Successió, esdevenint seu del comandament austriacista: a la Manresana i als seus voltants s'hi instal·là el compte Guido Von Starhemberg amb el seu estat major, que va escollir el lloc com a punt d'observació privilegiat conferit per la situació estratègica i l'alçada conservada íntegra de la torre. Entre els anys 1980 i 1982 el Ministeri de Cultura i la Generalitat de Catalunya va restaurar la torre per fer-la accessible i visitable. Actualment, hom es refereix al monument castral com a Torre de la Manresana, atès que la torre és la única estructura del castell conservada íntegrament i ha adquirit una significança simbòlica en el paisatge local i comarcal com ja la tingué, en altres termes i circumstàncies, durant l'Edat Mitjana.

Bibliografia

-CATALÀ ROCA, Pere (dir.) (1976): Els castells catalans, vol. V, Rafael Dalmau Editor, Barcelona, p. 346-352. -JUNYENT MAYDEU, Francesc; MAZCUÑÁN BOIX, Alexandre; BENET CLARÀ, Albert; (1992): 'Castell de la Manresana', Catalunya Romànica XIX. El Penedès, l'Anoia, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 467-469. http://www.mhcat.cat/monuments_i_territori/monuments/torre_de_la_manresana

Enllaços d'interès:

<http://invarquit.cultura.gencat.cat/Cerca/Fitxa?index=0&consulta=&codi=1480>

